Un bilanț al visurilor

445

DRAGOMIR HOROMNEA

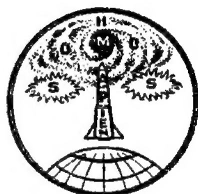
o sută de ani

445

Un bilanț al visurilor

DRAGOMIR HOROMNEA

O SUTĂ DE ANI

Premiul al II-lea la Concursul S F

EMANUEL REICHER

Cronică (en passant fantastică) a șahului

(XXII)

SORIN SIGHIȘANU

TIMIȘOARA '73

Redactor literar: ADRIAN ROGOZ
Coperta I: JACQUES WYRS (Franța)
Coperta IV: Diplomă primită la cel de-al III-lea Concurs național de literatură științifico-fantastică
Desene interioare: LUCIAN POP (Baia Mare)
Premiul III la Concursul „GRAFICĂ-2000"
Portrete: NICU RUSSU
și ALEXANDRU DIACONU
Prezentarea grafică: ARCADIE DANELIUC

DRAGOMIR HOROMNEA

De profesie ziarist. S-a născut la 13 martie 1940, în comuna Vlădeni, județul Botoșani. După absolvirea Liceului militar „Dimitrie Cantemir" urmează cursurile unei școli de ofițeri. În 1962 devine student la Facultatea de filologie a Universității „Al. I. Cuza" din Iași, iar în 1967 își ia licența. Lucrează apoi cinci ani în redacția revistei „Viața studențească".

Debutează cu versuri în 1954, în „Scînteia pionierului". Începe să scrie povestiri polițiste și pentru copii (din 1960). Colaborează cu reportaje, anchete, foiletoane, povestiri, piese de teatru într-un act la ziare și reviste, printre care „Scînteia", „Scînteia tineretului", „Viața studențească", „Amfiteatru", „Viața militară", „Tribuna României", precum și la radio. A predat Editurii „Junimea" din Iași un roman polițist, recenzat favorabil și inclus în portofoliul editurii. De asemenea, Editurii „Albatros" i-a predat un volum de nuvele de anticipație, în care va fi inclusă și lucrarea pe care aveți prilejul s-o citiți acum în colecție.

Debutează în literatura științifico-fantastică în revista „Viața studențească" (1967), iar în 1972, Colecția „Povestiri științifico-fantastice" îi publică povestirea „Monștrii lui Prasad".

În prezent este redactor la „Scînteia tineretului". Are la Editura „Cartea Românească" un roman-dezbatere pe teme de actualitate, iar pentru alte edituri pregătește un volum de povestiri intitulat „Jur că voi spune adevărul", precum și o amplă anchetă internațională printre liderii mișcării de tineret din diverse țări ale lumii.

Colecția „POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE" editată de revista

Știința și Tehnica

Anul XIX
1 iunie 1973

O sută de ani

de DRAGOMIR HOROMNEA

— DA, DA, VINUL A RĂMAS... Curios, necurios, dar uite că a rămas. Nici nu s-ar fi putut altfel, asta e părerea mea. Ce alcool ? Ce alcoolism ? Vinul nu e chiar alcool ! Vinul e vin. Știau ei grecii, romanii, și nu numai ei, ce e aia, nu ? Pur și simplu, n-avea cum să dispară vinul în ultima sută de ani, dacă a supraviețuit atîta amar de vreme...

— Așa e, așa cum spui...

— Vezi ? De fapt, s-au găsit amfore chiar și cu o vechime de cinci milenii. Ce să se fi păstrat cîndva în ele ? Vînt ? Imposibil ! Vinul s-a păstrat ! Vinul ! E mai mult decît precis ! E... aproape sigur !

Ascult pledoaria vecinului meu și-mi vine să zîmbesc. S-a cam afumat. De asemenea și interlocutorul lui, un bărbat între două vîrste, care în urmă cu vreo trei ore fusese invitat să ia loc în prezidiul festivității, unde stătuse foarte sobru, așa cum apărea întotdeauna în ziare și la televiziune. Interlocutorul cu pricina este chiar savantul Constantin Didișan în persoană, laureat al Premiului Nobel pentru lucrări remarcabile în domeniul geneticii vegetale.

— Cum spui, Vasile, cum spui ! confirmă încă o dată savantul. Și cum să nu se păstreze, Vasile ? Păi ce avem noi cu vinul ? Cu vinul ăsta, de pildă. N-avem nimic. Ba avem, dar nu împotrivă. Să rămînă în continuare ! E bun ! Votez pentru !

Vasile Toderișcu, președintele Cooperativei agricole de producție „Vieața nouă" (că așa au ortografiat-o cei care o înființaseră, iar generațiile următoare au hotărît să-i mențină numele neschimbat, ca să nu fie uitată nici o nuanță a momentului de la care au pornit oamenii satului atunci cînd și-au unit forțele), ei bine, Vasile Toderișcu, se reazemă ca un pașă de spătarul scaunului și-și privește șiret comeseanul printre genele mijite a luare aminte.

— Fii atent, că te pun să semnezi ! îl avertizează el. Costache, ești o notorietate mondială ! Dacă tu, tu în persoană, te-apuci să lauzi vinul — și uite, observ că o faci cu toată convingerea — apoi am dreptul să le dau cu asta în cap tuturor celor care-și mai ridică vocea împotriva lui.

— Cu un amendament, Vasile, cu un amendament ! zice savantul. Să fie folosit cu măsură. Numai așa. Altfel... altfel...

— Lasă, că știu eu! protestează Toderișcu. Avem și noi capul nostru, bre. Uite! Știm că la ăsta de pildă, la... cum îi zice, aha, la... vin, tot ce e prea mult strică. Da, da, știm proverbele. Le știm și noi. Dar măcar acum, dragă Nobel, măcar azi să bem fără autocontrol. Ce mai tura-vura, o dată împlinește cooperativa noastră o sută de ani! O sumă frumușică, nu-i așa?

— Foa-foarte!

— Și ce să bem dacă nu vin? Pe vremea înființării cooperativei se mai putea bea și altceva, mai tare, mai nu știu cum... Apropo, am descoperit prin arhivă o notă de plată de la aniversarea a zece ani: pe lîngă vin, s-au plătit atîția litri de țuică bătrînă, atîția de votcă, atîția de coniac. Ce gust or fi avut, n-am de unde ști. Doar tata a mai prins și băuturile alea...

— He-he-he, rîde amuzat savantul.

Toderișcu se întoarce către mine:

— Îl vezi cum rîde? Se bucură! Triumfă! E savant! El și alții ca el ne-au convins să înlăturăm alcoolul tare!

— Și-ți pare rău? îl înțeapă Didișan, făcîndu-mi cu ochiul. Spune drept!

— Nu, nu-mi pare.

— Precis?

— Precis. Ce naiba, doar mă știi de cînd umblam amîndoi de-a bușilea... Și pe urmă, cum să-mi pară mie rău după ceva de care abia dacă am idee? Dar mă ierți. Trebuie să mai trec și pe la alții. Sînt gazdă, n-am încotro, onorurile casei trebuie făcute...

De fapt, nu ne aflăm în nici o casă. Mesele sînt așezate cap la cap sub cupola imensă a serei centrale, printre lămîi, portocali și bananieri într-un peisaj luxuriant, deasupra căruia se întretaie ghirlande colorate, șiruri de globulețe strălucitoare și o lozincă de cel puțin zece metri, pe care cineva a scris cu litere roșii: Trăiască „Vieața nouă“! *Pe altă pancartă sînt înscrise cu aceeași culoare două date: 1962—2062.*

Sînt prezenți circa trei mii de oameni; toți cei aproape o mie de cooperatori și mai toți fiii satului împrăștiați de ani de zile prin țară și peste hotare. Oricum, centenarul este un eveniment. Ținuseră să vină foarte mulți. Bineînțeles, majoritatea cu familiile. Ingineri, medici, muncitori, oameni de afaceri, diplomați, cîțiva ofițeri din trupele de pază contra incendiilor, dealtfel singurul gen de trupe ale anului 2062, în fine, oameni de toate meseriile. Iată-l pe Tudor Pomîrlă, astronautul, pe care mi-l amintesc și eu foarte bine, încă din anii liceului. El era prin ultimii ani, iar eu în clasele mici, pare-mi-se a doua sau a treia. Pe atunci locuia, cu numeroasa familie a părinților săi, în blocul cel verde, cu opt etaje, din marginea satului. Nici nu se gîndea să devină astronaut. Îi plăcea botanica și, probabil chiar mai mult decît ea, fata cea mai mare a lui Manole Vătăjelu, Ina. Da, Ina o chema. Acum, Ina e măritată și i se spune Ecaterina. Operatoare chimistă la o întreprindere de mase plastice. Ca și bărbatu-său, om cu patru decorații pe pieptii hainei. Nu știu cum îi zice lui, dar precis e bărbatul Inei. L-am zărit înaintea festivității. Acum, nu mai știu pe unde-o fi, e și greu să găsești acul în carul cu fîn...

Iată-l și pe Secăreanu, Erou al Muncii. Strungar, dacă nu mă înșel. Lîngă el, un profesor universitar. Văru-său. În jurul lor, o droaie de copii. Printre ei cîțiva metiși. Soția profesorului, o doctoriță reputată, fusese originară din Uganda... A murit în urmă cu puțină vreme, pe cînd experimenta asupra sa un preparat antileucemic, foarte bine suportat de animalele-cobai.

A ! Oprică ! El e ! Acolo, lîngă durdulia blondă. În orice caz, nu-i nevastă-sa. Domnule, dar cine l-a pus să-și lase mustață ? Nu zic că-i stă rău, dar mi-l înstrăinează. Oprică e prietenul meu din copilărie. A rămas aici, în sat. E fiul lui nea Spiridon Oprică, unul dintre foștii președinți ai cooperativei, azi pensionar. Cum, care Spiridon ? L-ați și uitat ? Nea Spiridon, cel cu ideile !

A lui nea Spiridon a fost și ideea asta, cu uriașele sere acoperite de clopote translucide, cu schelet metalic întins pe cîteva sau chiar zeci de hectare. Eram copil pe-atunci... La început, oamenii au cam obiectat : „În așa ceva să arunce ei cu banii ?“ Totuși, pînă la urmă au apărut, una cîte una, vreo douăzeci de cupole, în total peste o sută cincizeci de hectare. Sub o cupolă intră și un sat. Nea Spiridon Oprică le-a imaginat nu atît pentru cultivarea bunătăților din țările calde, cît, după cum s-a văzut, pentru cultura intensivă cu cerealele și legumele autohtone. Dar mai ales pentru cereale. Într-o seră din astea, grîul se recoltează de cîte trei ori pe an. Și ce grîu ! În fond, nici nu-i de mirare. Astăzi e ceva obișnuit. Foarte obișnuit. A fost preluată de cei de la sere și una dintre descoperirile savantului nostru ; da, al nostru, al acestui sat, doar e la mintea oricui : Constantin Didișan. El e descoperitorul metodei de accelerare a fotosintezei l.. hibrizii obișnuiți, prin complicate mutații genetice dirijate. E cumva puțin zece mii de kilograme de grîu la hectar, de trei ori pe an ? Spuneți-mi, e puțin ? N-aș prea crede. Pe cuvînt că n-aș prea crede. Doar e vorba de trei vagoane anual, de pe un singur hectar. Iată, în zilele astea de februarie, sub o cupolă vecină cu cea în care ne aflăm, se pîrguiește o holdă de aproape șase hectare. Ehei, dacă ar fi după mine, lui nea Spiridon Oprică i-aș fi dat de trei ori steluța de aur. Pentru ideea cu cupolele, firește. Lui însă nu i s-a dat nici măcar una. Nu se știe cum s-a întîmplat... Adică, cineva tot trebuie să știe. La alte nivele. Dar eu zic că poate o s-o primească totuși la vreo aniversare personală. La optzeci de ani, ori la nouăzeci. Nu-i exclus... Acum are șaptezeci și șase. Dar, mai zic, tot e bine că a primit o distincție asemănătoare măcar președintele care a venit imediat după nea Spiridon. A primit-o așa, pe neașteptate, la vreun an după alegere, dacă nu chiar mai devreme. Cam pe atunci s-a văzut bine de tot ce anume reprezintă pentru agricultură cupolele astea, arcuite pe hectare întregi de teren, înăuntrul cărora acționează nu mai mult de două instalații, una de climă artificială și alta de accelerare a fotosintezei.

Uite-l din nou pe păcătosul de Oprică junior ! M-a văzut ! Vine ! A lăsat-o pe durdulia cea blondă. Bine, dom'le, dar durdulia parcă-i Sidonia Proșteanu, nepoata lui Dănilă — „Antidăunătorul“ — de la ferma de păioase. Da, chiar ea e : Sidonia. Dar era mai suplă, mai altfel, mai nu știu cum, pe vremea cînd

și eu m-aș fi invirtit în jurul ei, dacă n-aș fi fost cu un cap mai scund...

— Salut, mă, Irimescule !

— Salut, Oprică, îi răspund.

— Mă fixai, nu-i așa ?

— Da. Rememoram...

— Cînd rememorezi parcă amorțești de-a binelea. Amorțești pur și simplu cataleptic. Cum faci, dom'le, cum izbutești ? Te-am strigat de cîteva ori.

— Tu ?

— Eu.

— Scuză-mă, dar n-am auzit. Nu vezi ce gălăgie ? S-au înfierbîntat cu toții.

— Dar te uitai la mine, nu ?

— Dincolo de tine. Cred că mă înțelegi...

— Încerc. De fapt, tu ai fost întotdeauna un neînțeles, mă. Sau poate așa ai vrut să pari, cine mai știe... Apropo, ți-am citit ultimul roman. Te superi, nu te superi, dar află că nu mi-a plăcut. Așteptam altceva de la tine. Cine mai scrie astăzi proză cu atîtea prețiozități ? E și lung, prea lung... Aproape două sute de pagini !... În schimb, mi-a plăcut ălălalt : „Deschideți ferestrele !“ E cu totul altceva. Pe cuvînt. Îți și argumentez dacă te interesează...

— Tu nu trebuia să te faci țăran, mă Oprică. Trebuia să te faci critic literar. Ai microbul.

— Păi sînt și-așa. Ce, tu nu ești și mecanic de locomotivă, pe lîngă scriitor ? Ești. Și încă un mecanic bun, altfel ți s-ar fi dat de mult papuceii către altă meserie... Unde ai mai văzut tu scriitori, ori critici, ori pictori fără o meserie ? Fără o meserie de bază, vreau să zic. Ai văzut pe undeva ? N-ai văzut ! Sînt sigur că n-ai văzut ! Atunci de ce-mi îndrugi că nu trebuia să mă fac nu știu ce ? A ? A ? Hai noroc ! Ce zici, îți place vinul ăsta ?

— Da, îmi place. Și ce ți-a venit, Oprică, să-ți lași mustață ?

— Așa mă vrea nevasta. Numai ea știe de ce, că eu...

— Te îmbătrînește. Parcă n-ai avea patruzeci și trei de ani...

— Pardon, patruzeci și cinci ! Uiți că pe mine m-au dat la școală cu doi ani mai tîrziu...

Exact, uitasem. Oprică se născuse surdo-mut. Pînă la trei ani a avut două operații, una în urechea internă, cealaltă pe creier, iar în următorii cinci i s-a făcut cunoștință cu lumea sunetelor. Progresiv. „Cu lingurița“, cum obișnuia să spună chiar Oprică. Îl împung cu degetul în burtă :

— Așa e, așa e... Uite cum trec anii !... Patruzeci și cinci... Oleoleooo !...

— Ehei, pînă la jumătatea vieții mai e, mai e destul ! se bucură Oprică. Pînă la jumătatea teoretică, vreau să zic. Dacă nu-mi cade în cap cine mai știe ce bolovan, sper să ajung și eu la o sută douăzeci, o sută treizeci de ani. Măcar atît. Ce, n-oi fi tocmai eu năpăstuitul sorții ca să nu ajung... Dar hai să bem ! Să mai bem, scriitorule ! Numai că... ia să te-ntreb, tu de ce n-ai venit cu nevastă-ta ? Nici nu ți-o cunosc.

— Nu-i pe Pămînt.

— A, asta era !...

— Se întoarce abia peste o săptămînă. E pe-aici, prin sistem...

— Pilot ?

— Nu. Exobiolog. Vor să transplanteze viață pe sateliții lui Marte. Vegetale, bineînțeles. Grădina noastră de legume și hambarul de cereale...

— Pe sateliții ăia ?!

— Pe ăia.

— Fugi, mă, de-aici !

— N-ai de ce te mira, Oprică. Dacă ai mai ciuli și tu urechile în dreapta, în stînga, ai fi aflat că Phobos și Deimos au fost climatizați. E mai ușor să climatizezi niște sateliți de dimensiunile lor, decît o planetă întreagă... Dealtfel, se zice că și pe Lună vor să planteze cîte ceva. Și ea a fost climatizată...

— Miră-te cît vrei, dar, află, cunosc problema asta cu climatizarea. Nu știam însă că vor să facă și agricultură acolo... Ce chestie, dom'le, ce chestie... Da, curios !

— Trebuia să se întîmple și asta odată și-odată...

— Bine, așa o fi, dacă zici tu, mormăie Oprică, iar eu îmi dau seama că nu prea e de acord cu ideea transformării cutărui sau cutărui satelit din sistemul solar în dependințe ale Pămîntului. Irimescule, îmi închipui că ne costă o avere ! Cine o suportă ?

— Din cîte știu, e vorba de fondul centralizat al lumii. Este de unde. De asta te plîngi tu ?

— Nu, nu și nu ! se frămîntă Oprică. Eu, unul, nu-s prea încîntat... Pămîntul mai are destule resurse, chiar prea destule, numai să avem noi cap să le exploatăm. Privește, de exemplu, la cooperatorii de aici. Am acoperit mari suprafețe, cum e asta în care ne aflăm. La anul acoperim încă două sute de hectare. Trei și patru recolte pe an, scumpule, și ce recolte, ce recolte !... Totul prin accelerarea artificială a fotosintezei, concomitent cu o anumită scădere a presiunii, urmată, aproape de maturitate, de o revenire la presiunea normală.. Avantajul cîmpului închis. Bobul crește mai mare, doar ai văzut și tu la expoziție...

— Am văzut.

— Și găselnița cu solul artificial ! Ce zici de ea ? Îți scoți pălăria ?

— Mi-o scot.

— Nici noi, muncitorii agricoli, nu sîntem luați de colea ! jubilează Oprică. Ai ceva împotrivă ?

Într-adevăr, solul artificial, inventat de nu mai țin minte cine, a cîștigat teren. L-a adoptat și străinătatea. E un fel de țesătură poroasă, dintr-un material plastic de grosimi variabile, mergînd pînă la jumătate de metru. În partea de jos poate reține apa, îmbogățită cu substanțe nutritive, care se cerne dintr-o instalație specială. Boabele se „plantează“ deasupra unui asemenea covor, fiind acoperite apoi cu altă fîșie din același material. Sub influența temperaturii reglabile din uriașele emisfere translucide, prevăzute și cu instalații de lumină artificială, care în anumite etape de dezvoltare a semănăturilor contribuie la prelungirea și accentuarea procesului de fotosinteză, boabele încolțesc, plantele cresc, se pîrguiesc, devin bune de recoltat. Mai

curios (Dar de ce curios? E ceva cît se poate de obişnuit, asta e la mintea oricui, doar trăim azi!) este faptul că într-o asemenea „seră“, care acoperă şi zeci de hectare, culturile pot fi supraetajate cîte patru, cinci şi şase lanuri, sau, în fine, cum vreţi să le numiţi. Culturi cu paiul scurt şi rezistent, pentru a da surplusul de sevă bobului.

— Păi cine spunea că sînteţi de colea? îi întorc eu întrebarea. A fi agricultor e o meserie ca oricare alta. Trebuie să ştii de toate. Să fii tobă de ştiinţă în domeniul ăsta şi în cele înrudite. Şi nu numai atît!

— Bogdaproste. Încep să şi zăresc pălăria pe care ziceai că ţi-o scoţi... Da, abia asta înseamnă agricultură intensivă: să recoltezi în toate anotimpurile anului. La nivelul ţării, produsul unei asemenea agriculturi e în momentul de faţă chiar mai mare decît avem nevoie. Am dreptate?

— Ai.

— Buun. Şi mai adaugă, te rog, că în cincinalul viitor se va construi în fiecare judeţ cel puţin cîte un nou combinat pentru fabricarea proteinelor vegetale. Asta, ca să nu ne apucăm să sacrificăm animalele pe capete. Vezi, animalele nu prea ai cum să le creşti chiar atît de intensiv... Aşa că de-acum, scumpule, n-are de ce să-şi mai strîngă cureaua nici măcar unul dintre zecile de milioane de români. Pămîntul e bogat, mă!

— E.

— Atunci de ce să facem minunile alea pe Lună şi mai ştiu eu pe unde? Ca să ne aflăm în treabă?

— Nu. Din precauţie.

— Mai bine s-ar fi mutat alte treburi acolo. Ceva din industrie, de pildă. Un sfert, o jumătate... Industria, mă, în ciuda filtrelor şi parafiltrelor ei chimice, mecanice şi electromagnetice, va sfîrşi prin a ne sufoca. Sau prin a ne degenera. Zicem noi că nu prea e poluare, dar este, dacă te gîndeşti chiar şi la poluarea vibratorie, ori la cea datorată undelor electromagnetice. Crezi că tot saturîndu-se şi suprasaturîndu-se mediul nostru ambiant cu chestionarele astea izvorîte din atîtea fabrici şi uzine, din centrale atomice şi termonucleare, din instalaţii, instalaţii şi iar instalaţii, electrizîndu-se deci tot mai mult şi variindu-şi magnetismul ba aşa, ba aşa, Pămînţelul ăsta al nostru va rămîne multă vreme rai? Să nu ne facem iluzii, Irimescule! Astea pot modifica esenţial un mare număr de echilibre biologice şi chimice, mai mult sau mai puţin fragile... Iar de aici, în cîteva secole, hai să zicem, poate un mileniu, iată şi catastrofa! Nu ştiu ce fel de catastrofă, dar mutaţii genetice oricum vor fi. Am scăpat noi de poluarea atmosferică şi sonoră, dar cu poluarea electromagnetică şi vibratorie ce te faci? Ai? Ce te faci, Irimescule? Iată, de asta aş fi de părere să se mute industria în altă parte; pe Lună, cum spuneam. Acolo, vor avea şi destule materii prime... Aici să rămînă doar strictul necesar, unele secţii, montajul, de pildă, şi ce-o mai fi.

— Judeci la suprafaţă, Oprică. În industrie sînt angajaţi miliarde de oameni. Cum împaci transferarea unei mari părţi dintre ei la dracu-n praznic, cu dreptul fiecărui individ de a rămîne să respire atmosfera de aici, de acasă, de a se bucura de natura aceasta

neasemuită, în care au trăit moșii și strămoșii noștri ? Cum te împaci, Oprică ? Poți să-mi spui și mie ? Nu poți obliga pe nimeni să plece de pe Pămînt, dacă nu vrea. N-ai ce-i face. E dreptul omului.

— Iată, la asta chiar că nu m-am gîndit, zice Oprică, scărpinîndu-se după ureche. Dar cu voluntari nu s-ar putea ?

— Ba s-ar putea, dar nu găsești tu atîția voluntari. Omului mai mult îi place să colinde spațiile astrale ca excursionist ori ca cercetător, cu perspectiva de a reveni pe planeta mamă, decît să se mute definitiv cine mai știe la ce distanțe astronomice. Ție, de pildă, ți-ar plăcea să te duci acolo mîine sau peste zece luni, iar cînd ți-o fi dor de Pămînt, n-ai altceva de făcut decît să privești cu nostalgie în albumul cu stereofotografii terestre ? Gîndește-te, pasul acesta l-ai face pentru toată viața ! Ai putea veni pe Pămînt, în cel mai bun caz, doar așa, într-o deplasare pe linie de serviciu și numai dacă ai deține un post foarte important. Nu pentru ședințe, nu pentru ședințe, căci astea se fac din birou : apeși pe buton și-ți vezi subalternii, apasă altul pe buton și te vede, de pildă, ministrul. Spune, ți-ar plăcea ?

— Mie, nu...

— De ce ?

— Păi... am problemele mele, aici, pe pămînt. Sînt agricultor. Sînt...

O femeie din apropiere, pe care nici n-o cunosc, începe să rîdă. Firește, ne-a ascultat discuția. Amîndoi îi întoarcem pe jumătate spatele.

— Să-ți spun eu de ce, mă Oprică, îi zic amicului, cu voce mai scăzută. Mormăie în tine egoismul. Uite, cam așa : „De ce să plec tocmai eu din cuibulețul ăsta cald ? Las' să se ducă alții, eu rămîn aici..." Așa e ?

— Ei, nu chiar așa... Dar ai pus, oricum, degetul pe rană : nu m-aș înscrie voluntar...

— Atunci de ce ai mai venit cu propunerea de adineauri ? De ce ? E adevărat, poluarea despre care vorbești e ceva real. Dar nu poți muta din cauza asta industria, împreună cu miliarde de oameni, pe cine știe ce planetă ori satelit... N-ai mijloace, în primul rînd. Atîția oameni n-ai putea muta nici în decurs de cîteva generații. Apoi, mai sînt și utilajele...

— La asta nu m-am prea gîndit, recunoaște Oprică.

— Mult mai nimerit ar fi să se găsească remediul și pentru acest gen de poluare, mă refer la vibrații și unde, iar industria, firește, să rămînă aici, unde trăiesc și pămîntenii. In cosmos să mutăm numai unele secții, cele a căror producție ar fi optimizată calitativ de condițiile de acolo... In fine, mai rămîne de văzut... Dar, mă ierți, cred că ți-am făcut capul calendar, Hai noroc !

Ciocnim. Oprică a rămas același. Nici o schimbare. Omul pe care-l știu de cînd eram copii, cu părerile lui, cu temerile lui, cu felul lui de a ceda în fața unor argumente indubitabile. Il recunosc pînă și în sclipirile ochilor.

— Tu ai fi făcut față într-un post de responsabil cu reclamele comerciale, dacă ar mai exista pe lume asemenea meserii, mă flatează Oprică. Păcat ! Dacă te-ai fi născut cu vreo cincizeci

și ceva de ani mai devreme, puteai face carieră. Ai darul de a-i convinge pe oameni cînd și cum îți poftește inima, dîndu-le iluzia că, da, ideea de a cumpăra cutare lucru de care nici nu au nevoie, la drept vorbind, e a lor și numai a lor, nicidecum a ta...

— Ce-ți veni ?

— Trag și eu o concluzie.

Zîmbim, clătinăm din cap și din nou ne invităm cu paharul.

— Și acum cu ce te mai ocupi, Oprică ? îl întreb.

— Petrec, nu vezi ?

— Nu, mă, lasă gluma !

— Cu ce să mă ocup, Irimescule ? Sînt șef de echipă la pavilionul numărul trei de cultură mixtă. Dar m-am specializat în porumb. Să vii să-mi vezi culturile. Chiar mîine. Cît mai stai ?

— O zi, două, tot mai stau eu... Mai am o săptămînă de concediu. Pe urmă o iau din nou de coadă, sper să mă transfer pe un tren cu pernă magnetică...

— Dar pînă acum ce naiba ai făcut ?

— Am lucrat în tub cu aer comprimat, pe ruta Moscova-București-Paris. Interesant și nu prea. Mai mult monoton, da, asta e, monoton...

— Copiii ce-ți fac ?

— Binișor. Cel mare... cu poznele. E o lichelută. A scăpat de sub supravegherea noastră și...

— De, se mai întîmplă...

În glasul lui Oprică deslușesc și o anumită nuanță de curiozitate. Desigur, ar cam vrea amănunte. Sau poate mi se pare... În orice caz, fiu-meu ăsta merită zilnic cel puțin o chelfăneală. Nu că ar fi prost, nu, chiar dimpotrivă, dar uite, s-a înhăitat cu alte pușlamale puse pe aventură și pînă acum au vrut de două ori s-o întindă în spațiu. I-am spus : „Ține-te mai bine de cursul ăsta pregătitor și dacă-l termini cu brio, dar cu brio, află că-ți plătesc o călătorie pînă în Lună. Mă fac luntre și punte, intru și-n economiile din ultimii doi ani dacă e nevoie, și tot te trimit". Dar el, nu ! Susține că poezia, auziți dumneavoastră, poezia stă în călătoria cu o navă construită prin forțe proprii. E drept, prima încercare era cît pe ce să le și reușească. Doar combustibilul mai trebuiau să și-l procure. Iar eu nici pînă azi n-am putut să aflu de unde au făcut rost de toate materialele... Știu doar că au folosit și destule vechituri, că racheta ieșise totuși bunișoară, e drept, doar pentru o singură persoană, suficientă însă ca să-l rătăcească cine știe unde pe îndrăzneț. Nava nici nu avea un sistem de ghidaj ca lumea. O bărcuță ! Îndrăznețul urma să fie ales prin tragere la sorți, din vreo sută de pușlamale. Noroc că niște excursioniști le-au descoperit rampa de lansare, în pădurea Colilia... A fost un scandal... Ziarele, televiziunea, anchete sociale, tam-tamuri, interogatoriile halucinante ale reporterilor, unde este responsabilitatea părinților, ce se întîmplă, ce s-ar fi putut întîmpla, ce trebuie făcut, o mie de lucruri din astea. Probabil, știe și Oprică. Firește că știe. Altminteri n-ar avea asemenea sclipiri în ochi... Dar, în definitiv, ce pot să fac cu odrasla asta ? Are șaisprezece ani, îi colcăie prin cap tot felul de idei și puțin îi pasă dacă mai poate sau nu

să se întoarcă îndărăt cu racheta aia a lor. Să-și termine odată cursul pregătitor și-l dau la institutul de astronautică ! Acolo îl dau ! Altă soluție nu găsesc. Totuși, ce mă fac dacă nu i-a ieșit încă din minte gîndul rachetei, al acestei nemaipomenite „poezii“ ? Asta e : ce mă fac ? Am sau n-am dreptul să-mi fac probleme ?

— Uneori, îmi pare rău că n-am o fată în locul lui, îi zic eu lui Oprică.

— Păi de ce nu ți-ai programat o fată ?

— Ei, de ce ! Parcă știam eu ce pacoste poate fi un băiat ! De fapt, nevastă-mea și-ar fi dorit o fetiță... Dragă, îmi tot zicea ea, să știi că-i spun doctorului că vreau fată. Pe urmă a renunțat. A renunțat și cu cel de-al doilea... Să fie la voia întîmplării, așa a hotărît...

— Mde, dacă ar ști omul ce-ar păți... filozofează Oprică și-mi mai toarnă un pahar.

Acum sînt foarte sigur că știe bine toată povestea. Dacă n-ar fi așa, mi-ar fi pus cel puțin o întrebare. Dar el, nu. Vrea să facă pe discretul. Tocmai cu mine ! Să-i spun ? Noroc că se hotărăște să plece la altă masă. L-a chemat altcineva...

Într-un colț se cîntă melodii populare. Se alătură și alte grupuri. E un vacarm de nedescris. Copiii se fugăresc printre mese, se joacă de-a-v-ați-ascunselea printre tufe de plante exotice, se cațără în palmieri. Unii ies și afară, în aer liber. Se tăvălesc prin nămeți, apoi vin șireți înapoi, cu bulgărele de zăpadă ascuns în pumn. Pentru obrajii prietenilor. Unul se oprește în spatele meu.

— Nene, îmi zice, vreau să te întreb ceva...

Îl atrag lîngă mine. Are palmele reci, dar obrajii îi ard.

— Spune !

— Poate fi viața de două feluri ?

Întrebarea mă derutează.

— Cum adică ?

— Vezi că nu știi ? rîde puștiul. Nu știi, nene !

— Nu se poate !

— Ba, uite că se poate : nu știi !

— Viața e viață, dragă, îi spun. Viață și atît. Ascultă, tu cîți ani ai ?

— Șase. Sînt într-a doua.

— Foarte bine. Atunci află, Costică...

— Pe mine mă cheamă Ion, protestează demn puștiul.

— Atunci află, Ioane, că, într-adevăr, viața poate fi și de cîte două feluri, cum le zici tu. Depinde din ce unghi o privești : vegetală și animală, simplă și complexă... Pricepi ?

— Desigur, nene. Cum să nu pricep ? Numai că... uită-te și matale la lozinca aia, de sus : Trăiască „Vieața nouă“ *! Ce, parcă poate fi și veche ? Cum arată viața veche ? Mai bătrînă ? Mai bătrînă, nene ?*

Ce să-i răspund ? Ar trebui să-i fac o lecție de istorie, asta ar trebui. Viața veche nu mai există. S-a dus. Nici eu n-am prea multe noțiuni despre ea. N-am prins-o. Doar m-am născut în 2019, iar „vieața veche“ la care se referă indirect numele

C.A.P.-ului din sat au trăit-o doar bunicul și cei dinaintea lui. Cum anume era, în amănunt, n-am de unde să știu. Cele aflate din manualul de istorie sînt privite de la o distanță de cel puțin o sută de ani, de către ochiul rece al autorului, care, prin urmare, n-a trăit pe vremea aceea. Noțiunile prezentate în manual le-a aflat și el din alte surse.

E drept, pentru cei care vor să pătrundă mai adînc în spiritul epocii mai există și cărțile de beletristică. Am citit „Răscoala" și „Ion" ale lui Rebreanu, romanele lui Zaharia Stancu, ale lui Marin Preda, ale lui Lăncrăjan, dar cum să înțelegi chiar tot ce se putea petrece atunci cu „vieața"? Totul pare atît de neverosimil... Or fi fabulat scriitorii? Doar scriitorul e, oricum, scriitor. Știu eu. Are o imaginație bogată cu care jalonează în așa fel încît să aranjeze conflictul și tensiunea în gradațiile dorite. Așa cum îi convine, cu alte cuvinte. Dar ce te faci, totuși, cu istoria, care, orice s-ar zice, e istorie. Aici nu se mai lucrează cu imaginația. Aici se lucrează cu documente. Cu documente autentice. Or, documentele acestea există. Iată, de pildă, arhiva satului nostru. Se adeverește că oamenii au șovăit să se înscrie în „Vieața nouă". S-au înscris masiv abia în anul înființării C.A.P.-ului, cînd s-a și încheiat cooperativizarea agriculturii. În 1962. Februarie. Cu numai o lună înaintea victoriei generale. De ce oare s-au cramponat atunci oamenii? De ce erau atît de îndărătnici? De ce? De ce le-o fi fost frică? Asta-i foarte greu de înțeles! Doar n-o duceau strălucit, așa spun documentele... Clar? În funcție de toate astea, ce-aș putea să-i explic puștiului așa ca să priceapă cît de cît? Să fim drepți, astăzi e greu să-i înțelegi pe cei de-acum o sută de ani, să te transpui în situația lor, să retrăiești cu mintea întreg complexul de cauze și efecte care parcă s-ar fi petrecut în altă lume...

Lîngă mine, savantul Constantin Didișan rîde mocnit.

— Îmi dai voie? mă întreabă el, apoi, fără a mai aștepta încuviințarea, i se adresează puștiului: Ia mai citește o dată lozinca de colo!

— Trăiască „Vieața nouă"!

— Așa, așa. Și e scris corect?

— Corect, este de părere puștiul.

— Nu mai spune! se miră savantul. Dar vieața! Vieața e scris corect? Cum scrii tu cuvîntul ăsta?

— Viața, nene. Vi-i-a-ți-a. Nu-i bine? Numai că acolo, în lozincă, e numele cooperativei. Și tot corect zic eu că e, se îmbățoșează Ion, care a prins de-a binelea gust de vorbă.

— Tocmai aici e deosebirea, rîde Didișan. Aici e chestia! Una se scrie într-un fel, cealaltă în alt fel. Una-i veche, alta-i nouă, Ionică. Asta-i... viața, ce să-i faci?

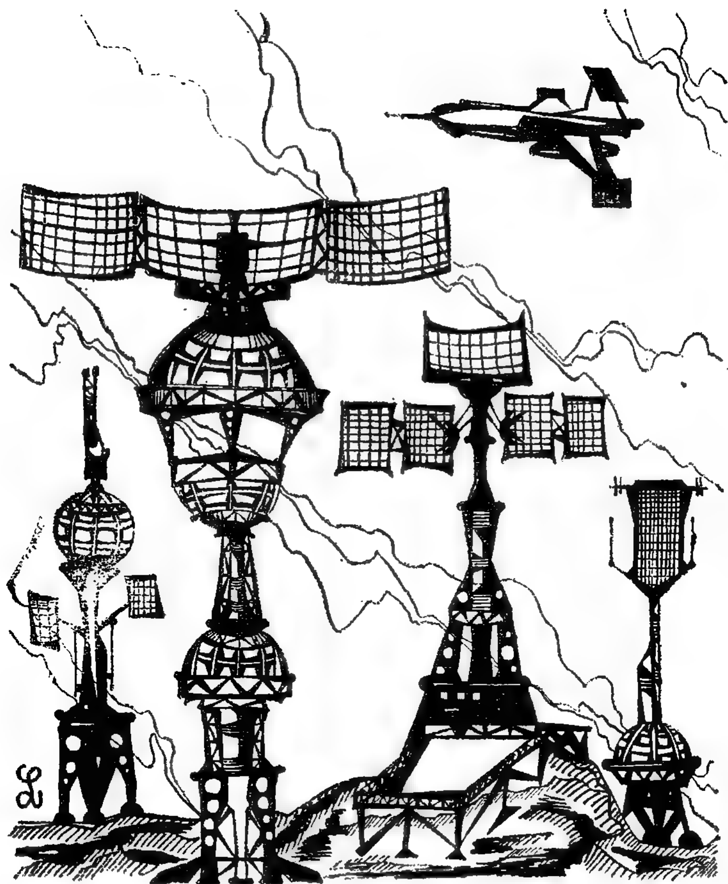
Puștiului nu-i prea vine să creadă:

— Adică... cum? Chiar așa?

— Cam așa. Bine, bine, e adevărat că-n spatele fiecărei ortografieri stau alte explicații, mult mai profunde, dar pe alea le lăsăm pentru altă dată. De acord?

— De acord.

— Dar, ia spune, al cui ești tu, țică?

— Al Minodorei Suciu, răspunde cu mîndrie puștiul.

A, e fiul directoarei liceului agricol.

Iar mai ține cineva un toast. E drept, vorbește frumos, dar e cam tîrzior pentru toasturi. Oamenii nu mai sînt chiar atît de atenți. Iată, acolo se adună un grup, să-și facă stereofotografii și sculpturi în plastic „la minut", iar aici, lîngă mine, Didișan a început să cînte de unul singur ceva cu foaie verde. Nu mai disting prea bine cuvintele. Se cîntă și pe la alte mese.

Deși încă nu s-a înserat, afară se lansează artificii. Ies și eu. Am un chef nebun să privesc totul de deasupra, să contemplu satul și împrejurimile în această zi de sărbătoare. Urc în convertoplan și pornesc motorul. În cîteva clipe mă aflu sus, la vreo

doi kilometri de pămînt. Şi nu sînt singurul. Înăuntrul cupolelor transparente ale celor cîteva aparate, care evoluează deasupra satului şi chiar mai încolo, disting perechi de tineri, izolaţi cu premeditare, ca să zic aşa, aici sus, pentru mai multă siguranţă...

De aici, priveliştea e magnifică. Satul, cu cele zece, douăsprezece blocuri ale sale, suficiente însă pentru mia lui de locuitori, e o oază pastelată în mijlocul întinderii albe de zăpadă. Iată casa de cultură. Spitalul. Iată şi gara minusculă, prin care trece linia dublă a trenului monorai, pierzîndu-se în zare, către oraş. În spatele gării, fabrica de concentrate alimentare, care deserveşte aproape jumătate de judeţ. Tot pe-acolo, uzina de produse refractare şi fabrica de amidon şi derivaţi. În partea cealaltă, liceul agricol, aproape lipit de staţiunea de maşini şi instalaţii agricole, iar lîngă liceu, dar în partea opusă staţiunii, faţă în faţă cu cantinele, blocul în care m-am născut. E chiar la marginea satului, de unde încep livezile, parcul, via, apoi cîmpul, cît vezi cu ochii, pe care din loc în loc apar hectare întregi de oaze verzi sub cupolele imense „ale lui nea Spiridon Oprică", după cum sînt supranumite ele aici în sat.

Aterizez la verticală, direct în parcajul înţesat cu convertoplane particulare. Din oaza cu plante tropicale răzbate aceeaşi veselie, poate chiar puţin amplificată.

Mă trezesc bătut pe umăr. Fac jumătate de piruetă. Lîngă mine, o doamnă blondă, destul de bine făcută, zîmbeşte larg, cu drăgălăşenie, ca şi cum şi-ar fi întîlnit o colegă de pe băncile şcolii elementare. N-o cunosc. De unde a apărut ? Şi cum îşi permite, la urma urmei, să mă bată pe umăr cu atîta familiaritate ? Oricît de multă amiciţie există astăzi în raporturile dintre oameni, totuşi se mai păstrează un protocol, ca să-i zic aşa, în relaţiile dintre sexe.

— Vă rog ? o întreb.

— Irimescu ! exclamă ea. Irimescu ! Oh, ce surpriză ! Vasăzică, nu m-am înşelat ! Ce faci, prietene ?

Nu înţeleg. Îmi repet în gînd că n-o cunosc, dar femeia mă prinde nu ştiu cum de umeri şi, nici una, nici două, mă sărută pe obraz.

— Doamnă, izbutesc eu să îngîn, privind pe furiş într-o parte şi-n alta.

— Şmechere, nu fă pe interesantul ! jubilează ea. Te-am recunoscut : tu eşti ! Nu se poate să mă fi înşelat !

— Da, Irimescu mă cheamă — îi zic — dar...

— Nici un „dar" !

— Păi nici nu ştiu cu cine am onoarea... Mai sînt şi alţi Irimeşti, stimată doamnă... M-aţi confundat !

— Imposibil ! Nu eşti tu mecanicul de locomotivă de pe ruta Moscova-Bucureşti-Paris ? Ai lucrat sau nu în tubul cu aer comprimat ?

— Am lucrat, dar asta a fost pînă acum patru ani. În prezent, sînt pe trenul cu pernă magnetică...

— Poţi să fii oriunde, tăticule, principalul e că în 2058 lucrai în tub şi, fără îndoială, tu eşti cel cu accidentul de lîngă Stuttgart !

Nemaipomenit! Simt că încep să transpir. Îi răspund:
— Da, eu sînt cel...
— Aşa, aşa, iar pe mine zici că nu mă recunoşti? mă întrerupe întrebarea ei. Uită-te bine la mine: chiar nu mă recunoşti deloc? Deloc-deloc? Doar n-au trecut decît patru ani, Irimescule! Vezi, eu te ţin minte foarte bine! Nici numele nu ţi l-am uitat! Urîciosule!
Am impresia că ameţesc sau, poate, nu-i doar o impresie... În orice caz, doamna îmi este absolut necunoscută. Sînt sigur. Ce vrea de la mine? Indiscutabil, a pus-o cineva să-mi facă o farsă, din cele care astăzi, la o asemenea petrecere, cînd s-au desfundat butoaiele cu cel mai bun vin, se fac, probabil, în mai fiecare grup. Dar aceasta e o farsă sinistră. Cine-o fi iniţiatorul? Dar mai întîi, cine-i doamna, cum de-a putut accepta? Şi, în aceeaşi ordine de idei, pe unde s-or fi pitit ceilalţi, ca să-şi savureze în voie aranjamentul? Noroc că biata nevastă-mea nu-i aici! Noroc, da, mare noroc!...
Doamna, aranjîndu-şi un zuluf care-i alunecă mereu pe frunte, îmi dă, deodată, lovitura de graţie:
— Eu sînt Werner Hoffmann!
— Cine?!
— Hoffmann! Werner Hoffmann!
Şi zîmbeşte. Îşi bate joc de mine! Fără nici o îndoială, asta face!
— Vă rog să mă scuzaţi, îi zic, dînd să plec.
— Stai, stai — mă opreşte doamna — pe cuvîntul meu că sînt Werner Hoffmann. Pe atunci, eram prospector de petrol. Mă întorceam acasă, la Berlin, după o specializare de doi ani pe Valea Prahovei. Ştii, în Germania se descoperiseră mari zăcăminte petrolifere, visam pe atunci să fiu cineva în lumea prospectorilor... De ce te miri?
Probabil am făcut ochii prea mari.
— Adu-ţi aminte, îmi zîmbeşte mai departe doamna. Am stat împreună în vagonul restaurant aproape o oră. Fixaseşi trenul pe automat şi veniseşi acolo... Mi-ai povestit nişte necazuri cu fiul, da, cu băiatul tău care ţi-a cam scăpat din mînă... Ei, acum m-ai recunoscut?
Îmi pare că sînt victima unui coşmar. Da, îmi amintesc de neamţul alături de care am stat la masă, în fine, nu-mi mai aduc aminte dacă-l chema Werner sau Günter sau Karl sau mai ştiu eu cum, dar pe neamţ mi-l amintesc, fără doar şi poate; un flăcău zdravăn, vesel, cu verighetă de logodnic pe stînga; ştiţi, după căsătorie nemţii poartă verigheta pe mîna dreaptă... Dar de la băiatul acela şi pînă la doamna din faţa mea...
— Nu pot să cred! îi spun, cu fermitate.
— Şi totuşi, eu sînt.
— Aţi fi, doamnă, aţi fi...
În sinea mea îi pun la îndoială sănătatea. Cu toate astea, un gînd nu-mi dă pace deloc: de unde ştie cucoana că am luat atunci masa cu neamţul? De unde cunoaşte amănuntele? Şi apoi... apoi pe neamţ l-am văzut mort, eu, cu propriii mei ochi! Uh, ce întîmplare absurdă!

— Dragul meu, poți să mă crezi pe cuvînt : sînt Werner Hoffmann...

— Werner Hoffmann e mort ! îi arunc eu în față amatoarei de imposturā. E mort de-a binelea ! Și apoi, dumneavoastră sînteți femeie, cum puteți să credeți că... Da, da, orice glumă are o limită, stimată doamnă ; o limită a decenței personale și a respectului pentru dispăruți... Nu văd de ce-am mai pierde timpul cu discuția aceasta.

— Mort? Greșești, Irimescule ! Fii atent, îți vei retrage cuvintele...

Doamna mă privește șăgalnic. Brrr !... Totuși, trebuie să fie ceva la mijloc. Dar mi se pare pur și simplu abracadabrantă întreaga poveste ; nu, nu e posibil, pe Hoffman l-am avut în față mort, mort ca toți morții, făcut zob acolo, în tub, cu puțin înainte de a fi ajuns în gara Stuttgart...

Rememorez fulgerător întreaga dramă. Vasăzică, pe atunci trenul încă nu funcționa după principiul compresiunii și al decompresiunii. În partea anterioară a trenului-piston, stația următoare crea o oarecare decompresiune, iar stația părăsită de tren pompa aerul cu putere, la o presiune de cîteva mii de atmosfere, proiectînd vehiculul înainte cu 700—1000 de kilometri pe oră. Întregul tub era răcit pînă la minus 50 de grade, fapt care, alături de lubrifianții speciali, împiedica aprinderea trenului pneumatic. Ei bine, acolo, în apropiere de Stuttgart, intervenise la un moment dat o defecțiune la stația lăsată în urmă. Trenul și-a micșorat viteza tot mai mult, pînă s-a oprit. Am alergat de la vagonul-restaurant către locomotivă. De fapt, cabina de legătură cu stațiile de pe traseu era impropriu numită locomotivă, dat fiind că n-avea absolut nici un rol de tracțiune...

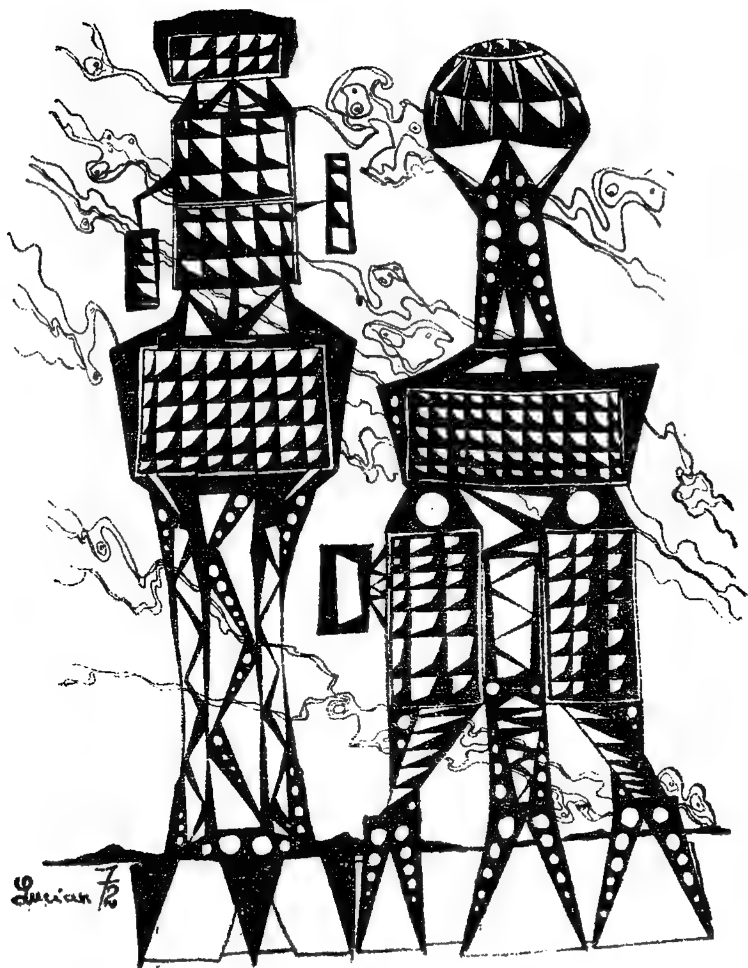
Mi-am dat seama că tînărul din restaurant mă urmase. „Domnule Irimescu — mi-a zis — sînt la dispoziția dumitale. Ai nevoie de ajutor. Nu uita, mi-am luat doctoratul în Pneumatică..."

Doctor, nedoctor, adevărul este că n-a întrezărit nici măcar o frîntură din cele ce-au urmat. Sau poate a întrezărit ? Așa, din proprie inițiativă, a deschis chepengul din fața cabinei de comandă. N-am mai avut cînd să strig. Tînărul a fost absorbit în afara tunelului, l-am văzut cîteva secunde luptîndu-se cu jetul de aer care-l sugea literalmente către stația următoare, am avut chiar vreme să observ cum umblă cu o mînă — dreapta, stînga, nu mai știu care — la sistemul exterior de salvare, apoi... apoi Hoffmann n-a mai rezistat. Mîna cu care se ținea de bara de protecție a cedat, și omul, cu haina fîlfîind în jurul său, a dispărut în lungul tunelului.

Numai cu mare greutate am izbutit să ajung la maneta care asigura etanșeitatea. Chepengul prin care ieșise tînărul s-a închis. În minutele următoare stația posterioară și-a reluat activitatea, presiunea motrice a sporit și, în sfîrșit, trenul s-a pus cu viteză în mișcare.

Pe Hoffmann, trenul l-a ajuns după cîțiva kilometri. Am simțit lovitura cu toată ființa mea. Geamul incasabil s-a înroșit de sînge...

— Da, Hoffmann e mort ! îi strig încă o dată femeii. Un sinucigaș ! Toată viața voi purta răspunderea pentru moartea

lui ! Fie că l-ați cunoscut, fie că nu, vă rog să mă lăsați în pace, doamnă !

— Nu te las ! rîde femeia. Iată, dragă Irimescule, privește-mi actele. Și fii pe pace, n-ai nici un amestec în cele întîmplate... Dacă vrei să știi, am ieșit în tunel nu din bravadă, nu din dorința prostească de a crăpa acolo, sub pămînt, ci pur și simplu pentru că trebuia !

Îi privesc actele. Da, lîngă fotografia ei, a doamnei, scrie limpede: Hoffmann Werner, născut la 12 aprilie 2033, Berlin, de naționalitate german, fără profesie...

— Fără profesie! strig, cît mă țin puterile. Așa scrie aici: fără profesie! Dar Hoffmann era inginer!

— Povestea-i lungă, Irimescule...

— Și în plus, omul era bărbat, nu femeie! Sau poate trebușoara asta nu contează?

— Ba contează. Dar nu ți-am spus că tre-bu-șoa-ra-i lungă? Puțină ținere de minte, dragă Irimescule!...

Și din nou rîde. Rîsul acesta mă recomandă, îmi dau seama, pentru masa de operație a medicului neurolog. În definitiv, ce vrea doamna de la mine? Ce așteaptă?

— Spuneați că trebuia cu Hoffmann să iasă în tub? izbutesc eu să articulez. Așa spuneați? Atunci, fiți mai explicită, doamnă: de ce anume trebuia?...

— Pentru că se blocase sistemul interior de aer condiționat; sistemul vital pentru nu mai știu cîte sute de pasageri, Irimescule! Și doar ai cunoștință că în această situație exista o singură ieșire; intervenția din exterior; mai precis, manipularea pîrghiei din „botul" cabinei de comandă... Ei bine, în fracțiunea de timp cînd m-am aflat între locomotivă și neființă, am avut răgazul să întorc pîrghia cu pricina... Este exactă punerea în scenă?

Transpir. Indiscutabil, doamna are dreptate. Dar cînd oare a putut observa Hoffmann indicațiile de pe tabloul de bord? Eu unul... În orice caz, dacă a fost așa...

— Doamnă... domnule — îi zic — iertați-mă, nu știu ce să mai cred, totul pare mult prea fantastic... Pe de o parte, momentul e redat veridic, pe de alta, dumneavoastră sînteți, totuși, o femeie și în același timp pretindeți că vă numiți Hoffmann, Werner Hoffmann.

— Să ne așezăm, mă îndeamnă.

Mă clatin către banca de sub castanul imens, cu ramuri largi, desfrunzite, pe care promoroaca a brodat o dantelărie din altă lume, parcă. Privesc cu coada ochiului femeia. E destul de arătoasă, cu piept bogat și cu un zîmbet dezarmant în colțurile gurii foarte frumos conturate. Pare să aibă în jur de treizeci de ani. Fără îndoială, în fața altor bărbați poate avea succes. Pe mine însă mă crispează, mă pune tot mai mult pe gînduri siguranța ei neobișnuită și, de asemenea, o oarecare nuanță masculină din comportarea care, să fiu drept, m-a șocat din primul moment. Ne așezăm. În jur, nici țipenie. În schimb, dinspre cupola centrală răzbat ecourile chefului jubiliar. Oare îmi pare rău că am părăsit petrecerea, ca să-mi fac escapada aeriană urmată de această întîlnire foarte puțin demnă de crezare?

— Irimescule, iartă-mi familiarismele, dar sînt extrem de bucuroasă că te revăd, începe doamna. Bucuros sau bucuroasă, interpretează cum dorești. La urma urmei, încă îmi mai păstrez numele vechi, numele bărbătesc, deși, se vede, mă simt tot mai mult femeie... Firește, aștepți o explicație revelatoare, nu-i așa?

Așa e, sigur că e așa. Totuși, tac. Încă nu izbutesc să-mi revin, încă nu sînt stăpîn pe mine, mă simt, pur și simplu,

un personaj din străvechiul și de mult abandonatul teatru absurd...

— Îți amintești — continuă femeia — că fusesem strivit de ciocnirea cu trenul... Norocul meu cu temperatura scăzută din interiorul tubului... Probabil n-ai avut de unde afla că la Stuttgart am fost literalmente adunat de pe blindajul vehiculului tău, de unde, introdus într-un recipient aflat la nu știu cîte grade sub zero, am luat drumul unei clinici experimentale... Așadar, sînt primul om refăcut bucățică cu bucățică, aceasta este expresia exactă... După aceea au folosit o metodă nouă, o metodă de recuperare nemaipomenită : plastia genetică. După cum vezi, rezultatul ei ți se află aici, în față. Numai funcțiile creierului au rămas aceleași, pentru că, din tot ce cunoscuseși cîndva, doar craniul lui Werner Hoffmann rămăsese intact. Din fericire, firește.

— Din fericire ? repet eu.

— Desigur.

— Bine, dar dacă lucrurile stau așa, înseamnă că ai suferit o depersonalizare fundamentală, îmi dau eu cu părerea, trecînd de la „dumneavoastră" la „tu".

— Da și nu prea.

— Cum asta ? În definitiv, ce sau mai bine zis cine ești ?

— Deocamdată, sînt încă Werner Hoffmann, din punct de vedere juridic. Din punct de vedere civil, îți dai seama... sînt o doamnă, poate chiar o lady...

Femeia hohotește mărunt, iar eu mă simt, să fiu sincer, nu știu cum...

— Mi-au greșit puțin formula cromozomială, mă lămurește ea. Ți-am vorbit, parcă, de tratamentul postoperator, de plastia genetică, nu-i așa ? Cînd și-au dat seama cum evoluez, era prea tîrziu. Mi-au mai făcut niște intervenții chirurgicale, erau obligați de împrejurări, mă înțelegi... și... iată-mă !

— Uluitor ! exclam. Uluitor ! De-a dreptul, uluitor, dom'le !

— Tot mai bine e așa, decît pierdut iremediabil... Dealtfel, să știi că m-am obișnuit. Poate îmi voi schimba și numele. Da, trebuie să mi-l schimb, să găsesc ceva drăguț, altfel nu se poate, da, da, nu se poate... Ceea ce mă necăjește e faptul că în prezent sînt categorisit cu formula „fără ocupație". Mi-ar place să revin la prospecțiunile petrolifere, însă cei de la clinică nu-mi permit. Pînă una, alta, sînt pe post de „subiect de cercetare". Explicabil, la urma urmei, nu-i așa ?

— Și... pe aici cu ce ocazie ?

— Din cînd în cînd, mai fac gazetărie. Așa, de plăcere... O ocupație tot trebuie să am, altfel aș înnebuni, nu exagerez deloc... Venisem pentru un reportaj în România și am aflat întîmplător de aniversarea voastră. N-am putut lăsa să-mi scape ocazia... Și uite, tot există o dreptate pe lumea asta : pe cuvînt, mare plăcere că te-am revăzut !

Mă simt întrucîtva în culpă : doar nenorocirea i s-a întîmplat pe trenul de care răspundeam. Firește, n-am avut nici o vină, accidentul s-a produs cum s-a produs, dar, oricum, eu răspundeam de fiecare pasager, eu și nimeni altul. Trebuia să-l fi oprit pe Hoffmann la timp ! Dar, dacă n-ar fi ieșit în porțiunea destul

de decompresionată a tubului, pentru a manevra maneta în fracțiunile acelea de secundă, oare ce se putea întîmpla cu ceilalți pasageri ? Fără îndoială, a fost un gest de eroism. Da, un autentic gest de eroism !

— Cît mai stai pe aici ? o întreb.

— Plec la noapte. Dealtfel, mai sînt cu cineva ; un compatriot, de la televiziune... Te superi dacă mă duc să-l caut ? În orice caz, nădăjduiesc să te mai văd, înainte de plecare. Te mai văd, nu-i așa ?

Îmi surîde feminin și, făcînd o piruetă grațioasă, dispare în direcția Consiliului popular.

— Veniamine !

Firește, sînt strigat eu, Veniamin Irimescu. Oricît aş fi de amețit — căci asta e adevărul, încep să-mi simt capul greu de petrecere, greu de întîlnirea cu reîncarnarea lui Werner Hoffmann —, numele mi-l țin minte foarte bine. Mă întorc. E Tudose Lăbușcă. Deși n-are decît patruzeci de ani, în fine, dacă-i are și pe ăștia, e tatăl a treisprezece copii.

— Noroc, mă, Veniamine ! îmi strigă el în ureche, îmbrățișîndu-mă. Nu te vede omul decît o dată la o mie de ani ! Apropo, să știi că-ți mulțumesc încă o dată pentru carte. De data asta, prin viu grai, mă !

Este vorba de Albumul de fizică pentru preșcolari, care de cîtva timp nu se mai găsește prin librării. I l-am procurat de la o cunoștință de-a mea care are unele relații, căci în cele din urmă Tudose apelase la mine și, se vede, bine a făcut.

— Veniamine, ai obligații față de cineva anume ? mă iscodește Tudose. Aici, vreau să zic. La banchet.

— N-am.

— Atunci vino la masa noastră. Vrei ? Că mai durează !

— Bine, vin.

— Știi ce sărbătoresc azi ?

— Păi... o sută de ani de la...

—Și asta. Dar personal, vreau să zic. Strict personal. Vezi că nu știi ? Află, mă, că mi l-a născut nevasta pe-al paisprezecelea ! Ce zici ? Ce zici, mă ? A ?

E fudul Tudose. Foarte fudul. Mai fudul nici că se poate.

— Ce să zic ? Felicitări ! Tot ce-ți dorești și ce-i dorești ! Dar ce e ?

— De data asta, băiat. Euclid !

Euclid ! Vasăzică, Tudose nu scăpase de mania numelor rare, fie exotice, fie străvechi, de persoane, sau geografice și, prin acestea, foarte pitorești. Țin minte că familia Lăbușcă are un Eratosthene, un Adené (probabil, o invenție antroponimică à la Tudose după celebrele inițiale ale acidului dezoxiribonucleic], o Persefona, un Everest, o Marghiolinda, o Thailanda, un Ghilgameș, o Nefertiti, un Trinidad. Pe ceilalți nu mi-i mai amintesc. Sînt și mulți. Un lapsus explicabil. Dar îi știam pe toți. Cine nu-i știe ? Familia Tudose Lăbușcă a ajuns de pomină, încît înșiruirea tuturor acestor nume ține perfect loc de glumă. Acum, încă unul : Lăbușcă Euclid !

— Să intrăm ! mă îmbie volubil Tudose.

Înăuntru, o aromă nemaipomenită de cafea. Da, s-a ajuns la cafele. O aromă de rai, de vis, de viață, de ce vreți.

— N-are a face, mă liniștește Tudose, care mi-a și ghicit un gînd. Bem cafelele, apoi facem repetir cu cele dinainte. Este de unde. O dată serbăm și noi o sută de ani ai cooperativei, combinați cu nașterea flăcăului! Uite, masa noastră e acolo!

Înaintăm cu destulă greutate pe sub pomii încărcați pentru a doua oară cu roadă, cerîndu-ne scuze, făcînd risipă de amabilități, strîngînd mîini, întrebînd, răspunzînd...

— Încă puțin și ajungem, îmi șoptește Tudose.

Înaintăm. Strîngem mîini. Ne sărutăm unii pe alții. Ne felicităm. Ne urăm cîte în lună și în stele. Pentru noi și-ai noștri. Pentru toți aici de față. Pentru cei care nu sînt de față. Rîdem. Ne amintim unele. Ne amintim altele. Din mers, firește. Ce mai înghesuială poate să fie în partea asta! Începe să cînte muzica. Ce noroc! Uite, unii se mai duc și la dans. Bine fac. Înaintăm Înaintăm. Înaintăm. Parcă s-a mai făcut și loc.

Curios, dar mă uit în toate părțile, cu dorința fierbinte de a nu-l reîntîlni pe Hoffmann. Cel puțin acum. Mă dezaprob, dar ăsta este adevărul... La urma urmei, cum l-aș prezenta celorlalți?

— Laaa muuulți aaani!...

Cîntă, cu paharele ridicate, comesenii lui Tudose. Înseamnă că, în sfîrșit, am ajuns.

— Veniamine, ăsta e paharul tău, îmi spune prea fericitul tată. Cred că n-a băut nimeni din el. Și chiar dacă ar fi băut! Stai, să ți-l umplu. Fraților, acesta e Veniamin Irimescu, ilustrul nostru consătean!

Mă jenez. E absolut sigur că nu sînt ilustru. Mă fac că n-am prea auzit, că n-am prea înțeles... Întind mîna și ciocnesc cu toți, inclusiv cu Persefona, Ghilgameș, Everest, gemenii Sofocle și Euripide (Uite, că mi i-am reamintit!), Adené, Thailanda și... parcă Marghiolinda, copiii mai mari ai lui Tudose, care au dreptul la petrecerea de azi. Sorb. Apoi, împreună cu toți mesenii, reîncep un cîntec foarte vechi, teribil de antrenant:

Tootdeauuunaa, tootdeauuunaa
Săăăă ne fiieee caaa și-acuuumaa...

Cronică (en passant fantastică) a șahului

de EMANUEL REICHER

(URMARE DIN NUMĂRUL TRECUT)

XXII.

Cronologia celor mai importante turnee internaționale și a meciurilor pentru campionatul lumii (1923—1948)

Karlovy-Vary — 1923: I—III. Alehin, Bogoliubow și Maróczy, IV—V. Grünfeld și Réti. Continuă ascensiunea lui Alehin, care a devenit un obișnuit al primelor locuri.

Ostrava — 1923: I. Lasker, II. Réti, III. Grünfeld. IV. Seleznev, V—VI. Tartakower și Euwe. Reintrarea în concursuri a fostului campion mondial.

Merano — 1924: I. Grünfeld, II. Spielmann, III. Rubinstein. Succesul învingătorului a confirmat valoarea ideilor sale inovatoare.

New York — 1924: Unul dintre marile evenimente șahiste ale deceniului și care ar fi trebuit să ducă la un meci revanșă Capablanca-Lasker. Clasamentul final (I. Lasker, II. Capablanca, III. Alehin, IV. Marshall, V. Réti) a stabilit însă și prioritatea celui situat pe locul III în fața altor pretendenți la titlul suprem.

Paris — 1924: Ia ființă **Federația internațională de șah** — prescurtat F.I.D.E. Unul dintre membrii fondatori este **Ion Gudju,** actualul președinte de onoare al federației române.

Baden-Baden — 1925: I. Alehin, II. Rubinstein, III. Sämisch, IV. Bogoliubow, V—VI. Marshall și Tartakower. Liderul întrecerii se află pe drumul spre vîrful piramidei.

Moscova — 1925: Unul dintre cele mai importante concursuri ale epocii. Victorie a lui Bogoliubow cu 1½ puncte avans față de Lasker, clasat și el înaintea marelui său rival, Capablanca: I. Bogoliubow, II. Lasker, III. Capablanca, IV. Marshall, V—VI. Tartakower și Torre, VII—VIII. Réti și Romanovski. Neașteptatul cîștigător își legitimează astfel candidatura la titlul mondial printr-un joc combinativ de înaltă factură.

Semmering Baden — 1926: I. Spielmann, II. Alehin, III. Vidmar, IV—V. Nimzovici și Tartakower, VI—VII. Rubinstein și Tarrasch, VIII. Réti, IX. Grünfeld. Rezultat strălucit al „celui din urmă romantic" în lupta lui cu reprezentanții noului val.

New York — 1927: Impresionantă demonstrație de forță a lui Capablanca, genialul structuralist, care termină neînvins, urmat de Alehin la 3½ puncte

diferență! Acesta, întrecîndu-i în clasament pe Nimzovici, Vidmar, Spielmann, Marshall, se afirmă din nou drept cel mai autorizat challenger. Victoriile alternative ale stilurilor combinativ și pozițional, starea lor de relativ echilibru — semnalată și de performanțele integralului Lasker — sugerează necesitatea apariției aceluia care va impune pentru o lungă perioadă propria sa sinteză a tuturor ideilor și curentelor epocii.

Londra — 1927: Se desfășoară prima olimpiadă, campionat mondial pe echipe (bărbați). Cupa „Hamilton Russel" este atribuită primei clasate: Ungaria; II. Danemarca, III. Anglia.

— În același timp, a fost organizat — în sistem turneu — primul campionat individual feminin al lumii, care a revenit jucătoarei engleze, de origine cehă, **Vera Menchik,** cu $10^1/_2$ puncte din 11 posibile.

Buenos Aires — 1927: Capablanca-Alehin — unul dintre meciurile secolului. Titlul de campion al lumii a trecut în mîinile pretendentului la scorul de +6; —3; =25, după partide dramatice. Rezultatul, o surpriză la vremea aceea, a fost confirmat apoi prin creații magistrale ce au făcut ca epoca să primească numele inegalabilului integralist Alexandr Alehin.

Haga — 1928: Cea de-a II-a Olimpiadă prilejuiește o nouă victorie a echipei maghiare, înaintea formațiilor S.U.A. și Poloniei. România s-a clasat atunci abia pe locul XVI, pentru ca trei decenii mai tîrziu să intre ferm în primul eșalon al team-urilor șahiste.

Bad Kissingen — 1928: I. Bogoliubow, II. Capablanca, III—IV. Rubinstein și Euwe, V. Nimzovici, VI. Réti. Odată cu primul loc, Bogoliubow a obținut și dreptul unui meci cu Alehin. Un fapt puțin cunoscut: un clasament al partidelor directe jucate între primii șase arată astfel: I. Euwe — $3^1/_2$ puncte, II—III. Bogolibow și Capablanca — 3 puncte.

Karlovy-Vary — 1929: Concurs socotit un veritabil turneu al candidaților, avînd drept miză titlul de challenger al lui Alehin: I. Nimzovici, II—III. Capablanca și Spielmann, IV. Rubinstein. Triumf al ideilor școlii „hipermoderne". Meciul proiectat n-a putut avea loc, lipsind banii necesari onorariului cerut de campion.

Germania și Olanda — 1929: În diferite orașe se desfășoară întîlnirea Alehin-Bogoliubow. Scor categoric în favoarea celui dintîi (+ 11; —5; =9), care își depășește adversarul chiar și în domeniul lui forte, arta combinativă.

San Remo — 1930: I. Alehin — 14 puncte (13 victorii și două remize!), II. Nimzovici — $10^1/_2$ p., III. Rubinstein — 10 p., IV. Bogoliubow — $9^1/_2$ p. Procentaj fantastic al învingătorului acestui turnir de prometei.

Hamburg — 1930: 18 națiuni participă la cea de-a III-a Olimpiadă: I. Polonia, II. Ungaria, III. Germania. România ocupă locul XIII.

— Vera Menchik cucerește pentru a doua oară titlul de campioană a lumii.

Praga — 1931: Cea de a IV-a Olimpiadă consemnează primul dintr-un lung șir de succese al echipei S.U.A., cîștigătoarea competiției; II. Polonia, III. Cehoslovacia. România pe locul XV din 19 țări participante.

— Pentru a treia oară campioană a lumii, Vera Menchik învinge în toate cele opt partide disputate!

Bled — 1931: Campionul lumii își demonstrează superclasa, concretizată într-o diferență fără precedent în istoria marilor concursuri internaționale: 5½ puncte! I. Alehin — 20½ p., II. Bogoliubow — 15½ p., III. Nimzovici — 14 p., IV—VII. Vidmar, Kashdan, Stolz și Flohr — 13½ p. Apare pentru prima oară numele lui Flohr printre fruntașii epocii.

Londra — 1932: I. Alehin, II. Flohr.

Berlin — 1932: I. Alehin, II—III. Flohr, Euwe.

Folkestone — 1933: Echipa S.U.A. își repetă performanța în campionatul mondial, întrecînd Cehoslovacia și Suedia.

— Realizînd 12 puncte din tot atîtea partide, Vera Menchik își confirmă superioritatea pentru a patra oară.

Zürich — 1934: I. Alehin, II—III. Flohr, Euwe, IV. Bogoliubow, V. Lasker (care reintră după o absență de 9 ani), VI—VII. Bernstein și Nimzovici. Victorii în serie ale lui Alehin, „talonat" îndeaproape de reprezentanții unei generații în furtunoasă dezvoltare.

Germania — 1934: Un nou meci Alehin-Bogoliubow, încheiat cu scorul elocvent: +8; —3; = 15.

Rotterdam — 1934: Vera Menchik își apără cu succes titlul în fața jucătoarei americane Sonia Graf-Stevenson. Scor: +3; —1.

Moscova — 1935: O categorică afirmare a tineretului: I—II. Botvinnik și Flohr, III. Lasker, IV. Capablanca, V. Spielmann. Școala sovietică de șah și-a început ascensiunea.

Varșovia — 1935: Clasamentul celei de-a VI-a Olimpiade: I. S.U.A., II. Suedia, III. Polonia. România pe locul XVII.

— O excepțională performanță a Verei Menchik: pentru a cincea oară campioană a lumii și din nou cu un scor absolut: 9 puncte din 9 posibile!

Olanda — 1935: Meci Alehin-Euwe. După primele șapte partide, campionul conduce cu trei puncte avans! Aflîndu-se însă într-o formă fizică slabă, pierde cu scorul +9; —8; =13. Euwe devine al cincilea campion mondial.

Moscova — 1936: I. Capablanca, II. Botvinnik, III. Flohr. Relansarea marelui cubanez în fața noilor contracandidați la supremație. Lasker (68 de ani!) ocupă un onorabil loc VI.

Nottingham — 1936: Clasamentul final (I—II. Botvinnik și Capablanca, III—V. Reshevsky, Fine, Euwe, VI. Alehin, VII—VIII. Lasker și Flohr) impune definitiv opiniei publice numele primului clasat și subliniază impasul lui Alehin.

Dacă vreuna dintre competițiile consemnate de cronica noastră ar merita numele de „turneul mileniului", probabil că aceasta este. Alături de cei mai redutabili ași ai epocii, aici și-au încrucișat spadele campionul en titre, Euwe, foștii suverani ai eșichierului, Lasker, Capablanca, Alehin, și viitorul purtător al cununii de lauri: Botvinnik. Cinci titani pe ai căror umeri jocul minții s-a înălțat în decurs de șapte decenii de la elementele steinitziene la șahul contemporan cu cibernetica și era cosmică.

Semmering — 1937: Al doilea meci dintre Menchik și Graf-Stevenson se soldează cu un

scor concludent: +9; —2; =5.

Stockholm — 1937: Campioană mondială pe echipe — S.U.A., înaintea eternelor rivale: Ungaria şi Polonia.

— Vera Menchik îşi continuă uluitoarea serie, unică în analele eşichierului: obţine pentru a patra oară un scor absolut şi, învingătoare în toate cele 14 partide disputate, cucereşte al şaselea titlu suprem.

Semmering Baden — 1937: I. Keres, II. Fine, III—IV. Capablanca şi Reshevsky, V. Flohr. Figuri noi printre pretendenţii la titlu, posesori ai unor palmarese excepţionale obţinute într-un timp extrem de scurt.

Olanda — 1937: Senzaţională revenire a lui Alehin. Meciul său revanşă cu Euwe îl arată într-o formă sportivă excelentă şi, cu scorul de +10; —4; =11, îşi redobîndeşte „coroana" pierdută cu doi ani în urmă.

A.V.R.O. — 1938: Punct culminant al activităţii şahiste dinaintea celui de-al doilea război mondial: I. Keres, II. Fine, III. Botvinnik, IV. Alehin, V. Reshevsky, VI. Euwe, VII. Capablanca, VIII. Flohr. Din nou laolaltă, patru dintre ctitorii şahului modern au fost întrecuţi de doi tineri (de 22 şi, respectiv, 24 de ani) posesori ai unui strălucit joc ofensiv.

Margate — 1938: I. Keres, II—III. Capablanca şi Flohr.

Buenos Aires — 1939: Ultima Olimpiadă dinaintea celui de-al doilea război mondial se termină cu clasamentul: I. Germania, II. Polonia, III. Estonia.

— Cu 18 puncte din 19 posibile, Vera Menchik rămîne pentru a şaptea oară în posesia titlului suprem, pe care nu-l va pierde pînă la moartea ei survenită în 1944.

Buenos Aires — 1939: I—II. Keres şi Najdorf.

Groningen — 1946: După o lungă întrerupere datorită războiului, un preludiu al viitoarelor lupte pentru supremaţie: I. Botvinnik, II. Euwe, III. Smîslov, IV. Najdorf. Revelaţia turnelui a constituit-o Smîslov (25 de ani), care a pierdut o singură partidă (la Botvinnik).

Moscova — 1947: I. Botvinnik, II. Ragozin, III—IV. Boleslavski şi Smîslov.

Haga-Moscova — 1948: O premieră şahistă: meci-turneul pentru decernarea titlului rămas vacant prin moartea lui Alehin. Cei mai îndrituiţi competitori au fost invitaţi de F.I.D.E. pe baza palmaresului lor. Irezistibil, Botvinnik devine al şaselea campion al lumii, deschizînd o nouă epocă în cronica noastră. Clasamentul final: I. Botvinnik — 14 puncte (din 20), II. Smîslov — 11 p., III—IV. Keres şi Reshevsky — $10^1/_2$ p., V. Euwe — 4 p.

(CONTINUARE ÎN NUMĂRUL VIITOR)

Timişoara '73
Un puternic avînt al mişcării literare SF

de **DIONISIE CRIŞAN**

Au trecut doar şase luni de cînd s-au încheiat la Craiova lucrările celei de-a doua Consfătuiri a cenaclurilor de literatură ştiinţifico-fantastică, şi fanii anticipaţiei au simţit nevoia de a se întîlni din nou.

Timişoara ne-a primit cu ploaie şi frig, dar gazdele, prin căldura prietenească şi desăvîrşita organizare a programului consfătuirii, au reuşit să încălzească „atmosfera" şi să ne facă să ne simţim ca o adevărată familie de entuziaşti, iubitori ai literaturii SF.

De această dată, participarea a fost mult mai numeroasă şi, pe lîngă prezenţa puternicelor cenaciuri din Bucureşti, Craiova şi Timişoara, s-au făcut remarcate noi forţe, cum ar fi cenaclul „Horenii" din Oradea, grupul SF „Ion Popovici Bănăţeanu" din Lugoj, grupul SF „Lumina", alcătuit din tineri muncitori de la fabrica „Elba" din Timişoara, şi cercul ştiinţific „Tahionii" din Bucureşti.

Cea de-a treia Consfătuire a cenaclurilor de literatură ştiinţifico-fantastică şi-a deschis lucrările în ziua de 11 mai 1973, orele 16, într-o elegantă sală a Casei de cultură a studenţilor, avînd ca invitaţi de onoare pe scriitorii **Ion Hobana**, secretar al Uniunii scriitorilor, **Adrian Rogoz**, **Sergiu Fărcăşan**, **Ovidiu Şurianu**, **Mircea Opriţă** — premiul I la recentul concurs naţional de anticipaţie —, şi beneficiind de prezenţa promiţătoare a lui **Victor Zednic**, redactor la Editura „Albatros", precum şi de participarea unor personalităţi ale vieţii literare din Timişoara: **Alexandra Indrieş**, **Andrei Lillin**, **Sergiu Levin**.

Simpozionul cu tema: „Valori ale eticii socialiste promovate prin literatura ştiinţifico-fantastică" a constituit un deosebit de interesant şi, mai ales, de util schimb de idei.

Ion Hobana a arătat că la noi şi în alte ţări se fac auzite voci pasionate care susţin că science-fiction-ul ar fi singura literatură vie a epocii noastre. Această afirmaţie, pornită dintr-un entuziasm excesiv, este eronată, pentru că „SF-ul este doar una dintre modalităţile prin care literatura şi arta contribuie la creşterea tonusului spiritual al umanităţii. O modalitate purtînd pecetea unei specificităţi pregnante şi a unei finalităţi bivalente: acomodarea cu viitorul, dar şi o mai pătrunzătoare înţelegere a prezentului". Trebuie subliniat faptul că literatura SF nu constituie

un mijloc de evaziune, ci o încercare de a găsi noi structuri de manifestare a unor posibile relații umane viitoare, plecînd de la realitățile vieții noastre de azi.

Dincolo de utopii și de lucrări care reduc anticipația la descrierea unor mecanisme, aparate și fenomene mai mult sau mai puțin insolite, „SF-ul, ca orice alt gen literar, explorează cu precădere universul uman, încercînd să prefigureze evoluția individului și a societății".

În literatura științifico-fantastică trebuie să se reflecte eforturile omului de a construi socialismul și, mai departe, comunismul, continua sa năzuință spre perfecționarea universului spiritual și social, permanenta căutare de împlinire a marilor idealuri umane. „Așa se explică faptul că preocuparea față de problemele sociale și politice capătă o pondere tot mai mare".

Între știință și fantezie nu este nici o contradicție, iar apropierea unor iluștri savanți de literatura SF se datorează nu numai talentului literar și pregătirii științifice, „ci și dorinței lor de a înfățișa plastic, prin arta cuvîntului, implicațiile și consecințele unor ipoteze nebuloase, care nu-și pot croi încă drumul în știință", precum și faptului că „aceste personalități se simt obligate de conștiința lor să avertizeze împotriva folosirii științei și a tehnicii în scopuri nedemne, care periclitează însăși existența omenirii".

În cuvîntul său, **Ovidiu Șurianu** a arăta că literatura SF, socotită injust pînă nu demult „periferică", joacă rolul unui „barometru al civilizației tehnico-științifice". Ampla dezvoltare a industrializării în țara noastră își găsește un puternic ecou și în anticipație, al cărei avînt este explicabil.

Deși se constată o veritabilă explozie a acestui gen literar în toate țările dezvoltate din punct de vedere tehnic, există totuși o deosebire de stil, de specific, de predominanță a temelor abordate, SF-ul oglindind în mod diferit, în funcție de sistemul social, realitățile socio-politice.

Scriitorii din țara noastră trebuie să reflecte „ideile generoase ale socialismului", felul în care vor putea fi rezolvate contradicțiile, avînd ca o permanentă călăuză învățătura marxist-leninistă.

Sergiu Fărcășan a afirmat în alocuțiunea sa că literatura SF este „o gimnastică a inteligenței și ingeniozității", în care se afirmă „credința în puterile rațiunii omenești ce luptă cu dezordinea și indiferența lumii".

Descoperirile științifice au confirmat faptul că vizionarii și-au adus o mare contribuție la progresul civilizației. Pentru a ilustra această idee, a dat un exemplu foarte plastic: timp de mulți ani, un inginer s-a preocupat intens, dar cu rezutate minime, să micșoreze prețul de cost al unor hale în care funcționau instalații chimice, reducînd grosimea pereților ; iată însă că un altul propune funcționarea în aer liber a acestor utilaje, și, prin această soluție radicală, sînt realizate dintr-o dată importante economii.

Victor Zednic a pledat pentru o anticipaţie angajată, ferită de urmărirea exclusivă a efectelor care nu fac decît să înfăţişeze spectaculosul. În Occident, 90% din producţiile ştiinţifico-fantastice constituie o subliteratură, pentru că ele nu sînt fecundate de marile probleme ce frămîntă omenirea, cadrul social este neglijat, primează aventura şi senzaţionalul.

De un deosebit interes s-a bucurat intervenţia criticului **Sergiu Levin** în legătură cu viitorul SF, al suportului său filozofic, al motivelor-subiect prioritare. Numind contradicţia dintre etic şi estetic „dramatism al cunoaşterii", avînd în vedere sensibilizarea omului modern la ritmurile mereu accelerate ale civilizaţiei, S. Levin a imaginat posibile drame ale viitorului (alimentate de lipsa de comunicare ; de ordin genetic, educativ, din saturaţie informaţională etc.), punînd problema igienei mentale ca una dintre sursele de inspiraţie viabile ale literaturii SF.

Criticul **Alexandra Indrieş** a citit, în completarea punctului său de vedere, un interesant material privind literatura de anticipaţie interbelică. Au mai luat cuvîntul **Doru Bercuci** şi **Mircea Presan.**

Sorin Sighişanu a arătat că din literatura SF transpar aspiraţiile omului de a se adapta la mediul cosmic, dominînd spaţiul şi timpul, verificîndu-şi astfel resursele şi potenţialul său de cea mai evoluată fiinţă. De asemenea, trebuie ţinut cont de faptul că, în literatură, valorile eticii socialiste trebuie să fie implicate şi nu afişate, pentru a nu se transforma în simple lozinci.

În încheierea simpozionului, **Ion Hobana** a subliniat reuşita dezbaterilor şi utilizarea ideilor schimbate pentru tinerii scriitori de anticipaţie.

Tot în seara zilei de 11 mai am asistat la vernisajul unei expoziţii de artă plastică cu profil fantastic (mi s-au părut remarcabile tablourile talentatului pictor **Titel Bădoi)** şi am vizionat filmul american „Ultimul ţărm", în regia celebrului Stanley Kramer, avînd ca interpreţi pe nu mai puţin celebrii actori Gregory Peck, Anthony Perkins, Ava Gardner şi pe binecunoscutul Fred Astaire *.

SÎMBĂTĂ, 12 mai 1973

Lucrările consfătuirii au continuat cu o discuţie despre filmul vizionat, apoi conducătorii cenaclurilor au prezentat informări cu privire la activitatea şi preocupările dominante.

Din partea cenaclului bucureştean a vorbit **Sorin Sighişanu,** care a propus întocmirea unui dicţionar al scriitorilor români de anticipaţie.

---

* Întrucît cei ce se ocupă cu difuzarea filmelor s-au dovedit insensibili la repetatele propuneri ale lui Ion Hobana de a oferi spectatorilor noştri această capodoperă cinematografică, deja clasică, negîndind că, poate, televiziunea, care ne-a răsfăţat cu atîtea pelicule celebre, se va îndura de noi, răspunzînd neverosimilei aversiuni pe care D.D.F.-ul o are împotriva science-fiction-ului.

Ca reprezentant al cercului ştiinţific „Tahionii" din Bucureşti, **Eugen Moraru** a făcut o scurtă expunere în care a arătat maniera de lucru pe care o adoptă colegii săi în abordarea unor ipoteze îndrăzneţe.

Viorel Pantea s-a referit pe larg la activitatea cenaclului „Horenii" din Oradea, un cenaclu militar unde se încearcă promovarea unui „tip de erou poliţist deosebit de cel şablon" şi se analizează „proiectările prezentului în viitor".

În continuare, au mai vorbit : **Constantin Gîrban,** de la grupul SF Lugoj, **Alexandru Mironov,** conducătorul cenaclului craiovean „H. Coandă", **Petre Ilieşu,** din partea cenaclului **„Pavel Dan"**-Timişoara, **Ion Ciurdaru,** reprezentînd grupul SF „Lumina"-Timişoara, şi **Marcel Luca,** unul dintre principalii animatori ai mişcării SF din oraşul de pe Bega.

Făcînd o apreciere globală a realizărilor obţinute pînă în prezent, Marcel Luca a arătat că succesele timişorenilor sînt remarcabile : un număr de 43 de povestiri publicate, editarea primului număr al celui de-al doilea fanzin românesc („PARADOX"), colaborări la radio Timişoara, volume de benzi desenate aflate sub tipar (trebuie amintit aici **Sandu Florea,** un excelent grafician cenaclist), toate acestea constituind dovezi palpabile ale unei puternice activităţi SF.

Luînd cuvîntul, **Ion Hobana** a propus următoarele :

1. Înfiinţarea unui secretariat permanent de legătură între cenacluri care să organizeze acţiuni bilaterale sau multilaterale.

2. Constituirea unui grup de lucru care să întocmească o bibliografie a operelor literare SF originale şi străine publicate în româneşte, iar o alta consacrată istoriografiei şi criticii SF.

3. Alcătuirea unui grup de centralizare a informaţiilor privind fenomenul SF în totalitatea lui (literatură, film, emisiuni radio şi TV, arte plastice etc.).

După ce au fost puse la punct aceste chestiuni organizatorice, s-a trecut la lectura povestirilor.

Au citit, în ordine, de la cenaclul craiovean : **Carmen Cioroianu** — „Confesiune", **Marius Stătescu** — „Un fragment de timp", **Mihai Popescu** — „Mărgăritarul", **Mihai Marian** — „Reîntoarcerea", **Radu Honga** — „Legenda". De la cenaclul din Oradea au citit : **Pelea Alexandru** — „Autobiografie" şi „Moment" (poezii), **Viorel Pantea** — „Moluştele" (piesă de teatru, finalul actului al II-lea) şi povestirile „O partidă de pipe cu purici" şi „Pescăruşii".

Pentru grupul SF din Lugoj a citit **Constantin Gîrban** două poezii : „Joncţiune" şi „Tranziţie".

Povestirile reprezentanţilor timişoreni, cuprinse într-un supliment al fanzinului „Paradox", au fost distribuite tuturor participanţilor înainte de începerea consfătuirii, aşa că n-a mai fost nevoie să fie citite în public. Pentru cititorii noştri care n-au avut posibiltatea să-şi procure acest fanzin, menţionăm : „Experienţa în plan" de **Viorel Marineasa** (versuri), „Chinta roială", de **Marcel Luca,** „Flăcările negre" şi „Triunghiul albastru" de **Duşan Baiaszki,** „Arlechinul de porţelan" de **Sandu Florea,** „Ştafeta" de **Mihai Lupu,** „Coşmarul" de **Doru Treta,** „Vă rog, schimbaţi cursul

istoriei" de **Ivan Rosenbaum**, „Infernalul adevăr imposibil despre Marele Balaur Galactic" de **Marcel Luca** și **Sandu Florea.**

Din schimbul de idei critice, care a urmat, s-au desprins următoarele concluzii :

— aspectul prea „tehnicist" al multor povestiri (opinia lui **I. Rosenbaum** și a lui **O. Șurianu**) ;

— poeziile păcătuiesc printr-un limbaj aproape sămănătorist (**Alexandra Indrieș**) ;

— majoritatea povestirilor sînt doar ingenioase din punct de vedere al conținutului, dar se remarcă, totuși, „Confesiune" de **Carmen Cioroianu**, „Reîntoarcerea" de **Mihai Marian** și „O planetă fără pterodactili" de **Marcel Luca**, prin problemele umane pe care le abordează și prin stilul ce demonstrează un talent de netăgăduit (**Ion Hobana**).

Participanții bucureșteni au fost programați să citească.

DUMINICĂ, 13 mai 1973

Ordinea a fost următoarea : **Anghel Constantin** — „Efect neașteptat", **Bogdan Ionescu** — „Poarta" și „O veche cunoștință", **Eugen Moraru** — „Nu rupeți florile", **Sorin Sighișanu** — „Zidul de nisip".

Comentariile critice s-ar fi putut prelungi mult timp dacă nu s-ar fi apropiat ora despărțirii. De aceea, **Ion Hobana** a dorit să tragă concluziile care se impuneau după cele trei zile „pline" ale consfătuirii, subliniind, în primul rînd, reușita organizării, la care și-au adus o substanțială contribuție directorul Casei de cultură a studenților din Timișoara, **Valeriu Panasiu**, și metodistul ei, **Cornel Secu.** În al doilea rînd, s-au precizat modalitățile concrete de colaborare între cenacluri, pentru intensificarea activității SF pe toate planurile. O altă remarcă s-a referit la creșterea calității povestirilor în ceea ce privește măiestria artistică, putîndu-se afirma, în general, că sînt scrise de condeie talentate. Ion Hobana a recomandat în continuare eforturi sporite pentru depășirea stadiului de ingeniozitate. Și, cum era normal să facă o diferențiere valorică, a reținut, din tot ce s-a citit, trei povestiri, cîte una de fiecare cenaclu. Acestea sînt : „Confesiune" de **Carmen Cioroianu** (Craiova), „O planetă fără pterodactili" de **Marcel Luca** (Timișoara) și „Zidul de nisip" de **Sorin Sighișanu** (București).

În numele Consiliului U.A.S.C. din Centrul universitar Timișoara, **Alina Boleanțu** a înmînat delegaților diploma de participare la consfătuire, pe al cărei fond se află emblema cenaclului SF „H. G. Wells" de pe lîngă Casa de cultură a studenților, gazda ospitalieră a acestei agreabile și fructuoase întîlniri a fanilor de toate vîrstele.

Reuniunea din orașul de pe Bega a confirmat atmosfera de emulație între cenacluri și a dat un puternic avînt mișcării literare SF din toată țara.

Un om ales

Sint oameni in a căror moarte nu-ţi vine să crezi. I-ai văzut pînă mai ieri vorbind, făurind planuri de viitor, răspîndind in jurul lor o atmosferă de optimism şi încredere in viaţă. Şi deodată, ca un trăsnet, umbra nopţii s-a abătut asupra lor, fără nici un avertisment. Aşa a murit, la 3 mai 1973, lovit de o congestie cerebrală pe care nimic n-a putut-o opri, bunul meu prieten, profesorul, scriitorul şi publicistul Dinu Moroianu.

S-a născut la 20 octombrie 1920 la Brăila. A studiat literele şi filozofia, iar în ultimile două decenii a fost profesor de limbă şi de literatură română, punînd pasiune şi rîvnă neobosită în această profesiune. A debutat în timpul războiului cu cîteva povestiri pentru copii. După eliberare i-a apărut, la Editura tineretului, o substanţială biografie a lui Jules Verne, cea mai completă publicată la noi. Colecţia „Povestiri ştiinţifico-fantastice" i-a tipărit romanul „Polul intangibil", ca şi schiţele „Un erou jules-vernean" şi „În vizită la Edgar Poe" — ultima reprezentînd, credem, un punct culminant al creaţiei sale în domeniul SF.

Dar, pe lingă creaţia literară, s-a consacrat unei fertile activităţi de cercetare pedagogică, concretizată în studiile ce i-au apărut în diferite publicaţii de specialitate despre modernizarea învăţămîntului, fi-

ind totodată autorul mai multor capitole ale compendiului „Istoria învățămîntului în România", prima lucrare de acest fel realizată la noi de către un colectiv de autori în frunte cu prof. dr. docent Const. C. Giurescu.

Desțelenind un teren pînă la el prea puțin studiat, Dinu Moroianu a cercetat o viață întreagă trecutul științific și tehnic românesc, parcurgînd arhive, descoperind documente inedite, culegînd date și informații prețioase de la oameni de știință în viață și de la familiile celor dispăruți. Așa s-a născut, în 1963, cartea „Focul viu", cea dintîi istorie a invențiilor și descoperirilor românești, salutată cu căldură la apariție de personalitățile de seamă ale culturii noastre, ca acad. Miron Nicolescu, prof. ing. Dimitrie Leonida, ing. Gogu Constantinescu, Henri Coandă, Tudor Teodorescu-Braniște. A urmat, în 1968, un alt volum masiv, „Pasiunea științei", cuprinzînd pentru întîia oară laolaltă date istorice ale tuturor școlilor științifice românești, precum și interviuri cu iluștri savanți și tehnicieni români: Horia Hulubei, C. D. Nenițescu, I. S. Gheorghiu și mulți alții. La aceste două din urmă lucrări am avut bucuria de a colabora cu el.

Rămîn de la Dinu Moroianu, pe lîngă sumedenie de planuri ce nu vor mai fi duse la îndeplinire, o seamă de manuscrise, atît literare cît și de istorie a științei, care nădăjduiesc că vor fi publicate.

Ca și mulți alții, nu-l voi putea uita pe acest om. Nu-i voi putea uita entuziasmul cu care făurea proiectele cele mai cutezătoare (avea, de pildă, un plan amănunțit de a reconstitui, într-o călătorie, expediția lui Racoviță spre Antarctida), nu-i voi putea uita zîmbetul înțelept și bun cu care întîmpina chiar jignirile, neroziile sau lipsa de înțelegere, nu voi putea uita prietenia pe care o iradia generos spre ceilalți, spre atîția oameni din preajma lui, cărora le-a întins mîna ca să-i sprijine, fără vreun gînd la răsplată. A fost, înainte de toate, un om ales, cum nu întîlnești de multe ori în viață.

I. M. ȘTEFAN

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

2012

prelucrare
&
editor
Costin Teo Graur

i.m. Pompilu

Au scanat, corectat, prelucrat.

Ceea ce nu au fost în stare redacţiile Ştiinţă şi tehnică
sau cei care au dat să continue CPSF, au reuşit, cu multă dăruire,
muncă şi cheltuială, aceşti entuziaşti.

Lor trebuie să le mulţumim pentru că avem acum posibilitatea
să (re)citim legendara Colecţie.

clandher
flash_gordon
evilgheorghe
krokodyliu
progressivefan3
car_deva
coollo
fractalus
panionios
nld68
un anonim (RK)
Gyuri
hunyade
dl. Dan Lăzărescu
Cilly Willy
fizikant
Doru Filip
connieG

(dacă este omis cineva, vă rog un email şi reparăm greşeala!)

CEL DE AL III LEA
CONCURS NAȚIONAL
DE ANTICIPAȚIE

REVISTA ȘTIINȚĂ TEHNICĂ

diplomă

COLECȚIA „POVESTIRI

acordă *Premiul I lui Mircea Opriță (Cluj) pentru lucrările „O falie în timp" și „Figurine de ceară"*

anul

BUCUREȘTI *22 Mai*

COLECȚIA „POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE"

IUNIE 1973 – PREȚUL 1 LEU 41007